

» Zastupanje njemačkih sajmova: Nemanja Hadži-Pavlović, direktor tvrtke ProExpo iz Beograda

Tvrtka ProExpo s preko 20 godina iskustva, pruža aktivnu podršku izlagačima, posjetiteljima i novinarima na prestižnim sajamskim manifestacijama u Hannoveru koje organizira Deutsche Messe Hannover i u Düsseldorfu koje organizira Messe Düsseldorf. S njenim direktorom, Nemanjom Hadži-Pavlovićem, razgovaramo o njenom poslovanju, njemačkim sajmovima, sajamskim nastupima Srbije.

Zastupanje mnoštva sajmova

Čime se točno bavi tvrtka Proexpo, na čijem ste čelu?

Naš posao je, prvo, da adekvatna informacija o sajmovima dođe do zainteresiranih privrednih subjekata, da im predstavimo prednosti i razloge učešća na sajmu, a zatim i da im pomognemo u pripremama i realizaciji sajamskog nastupa. Dugogodišnje iskustvo koje imamo u organizaciji sajmova našim klijentima pomaže da ostvare svoje sajamske ciljeve. Također, svim srpskim izlagačima na sajmovima koje zastupamo nudimo besplatne konsultacije u okviru priprema za realizaciju nastupa, kako bi ostvarili maksimalni učinak na sajmu, a to znači što veći broj kvalitetnih kontakata koji će dovesti do konkretnih poslova. Naravno, više informacija o pojedinačnim sajmovima koje zastupamo i uslugama koje pružamo može se naći na našoj internetskoj prezentaciji na adresi: www.proexpo.co.rs.

Deutsche Messe

» Više od dva desetljeća suradnje: logotip Deutsche Messe iz Hannovera

Srbija na njemačkim sajmovima

Vladimir Bubanja

Naš sugovornik Nemanja Hadži-Pavlović direktor je tvrtke ProExpo, koja predstavlja dvije vodeće njemačke sajamske kuće – Deutsche Messe Hannover i Messe Düsseldorf – na području Srbije i Crne Gore.

» Preko 20 godina zastupanja: logotip Messe Düsseldorf

Zastupate veliki broj sajmova u Hannoveru i Düsseldorfu – koje biste izdvojili?

Istakao bih, prije svega, da su mnogi od tih sajmova koje zastupamo vodeće manifestacije u svojim oblastima. Tu spadaju sajam industrije Hannover Messe, sajam digitalnih tehnologija CeBIT, sajam industrije tiskanja Drupa, sajam industrije pakovanja Interpack, zatim sajam medicinskih tehnologija Medica, sajam gume i plastike K, sajam unaprijeđenje maloprodaje EuroShop, sajam cijevi, žica i kablova Tube & Wire, sajam šumarstva i drvne industrije Ligna, sajam podovi i podnih obloga Domotex, sajam obrade metala EMO, sajam zaštite i zdravlja na radu A+A, sajam vina ProWein, sajam nautike Boot i niz drugih sajmova. Pored navedenih priredbi u Hannoveru i Düsseldorfu zastupamo i sajmove koje ove dvije kuće organiziraju širom svijeta, kao što su WIN Eurasia u Istanbulu, Metallurgy i Interplastica u Moskvi, UGOL & MINING u Novokuznjetsku, C-Star i ProWine Asia u Šangaju...

» U znaku digitalnih tehnologija: sajam CeBIT 2017 u Hannoveru

Uvijek prisutni na CeBIT-u

Koja je konkretno vaša uloga kao predstavnika ovih sajmova?

Uloga ProExpo je da pomogne domaćim privrednicima pri sidjelovanju na sajmovima. Konkretno, mi im dajemo savjete kako se što bolje pripremiti, od pronalaska optimalne opcije za put i smještaj, do izbora konstrukcije i dizajna štanda. Zatim, pomažemo u pripremi materijala koji će biti upisani u sajamski katalog i na portalu sajma, pomažemo kod obavještavanja njihovih stranki i pripreme odgovarajućih biltena, prikupljanja podataka o strankama koji ih posjećuju na sajmu kako bi se olakšala komunikacija sa njima nakon sajma, itd. Za uspješan nastup na sajmu neophodno je mnogo toga pripremiti unaprijed, dakle, nije dovoljno samo se fizički pojaviti na štandu. Upravo u tim pripremama pružamo podršku našim strankama.

Nedavno je u Hannoveru održan prestižni sajam iz oblasti tehnike CeBIT 2017?

Sajam CeBIT je jedan od najznačajnijih svjetskih događaja na temu digitalnih tehnologija, koji pokriva sve od poslovnog softvera i rješenja u oblaku, preko hardvera, telekomunikacija, do virtualne realnosti i dronova. Održava se od 1986. godine u Hannoveru i okuplja preko 3.000 izlagača i 200.000 posjetitelja. U povijesti dugoj preko 30 godina prošao je mnoge faze, a od 2014. godine je strogo poslovni sajam. Također, CeBIT je postao mjesto održavanja značajnih konferencija i mjesto za raspravu o IT temama. Spomenut ću samo da su među istaknutim govornicima prethodnih godina bili i Steve Wozniak, Edward Snowden, Jack Ma, Steve Balmer i mnogi osnivači i direktori svjetskih tehnoloških giganta. O CeBIT-u mogu najaviti da se od sljedeće godine očekuju značajne promjene, počev od novog termina održavanja od 11. do 15. lipnja, umjesto u ožujku, pa do potpuno novog koncepta sajma, koji podrazumijeva jedan dan za političare i medije, tri dana za poslovne kontakte i posljednji dan za potrošače i entuzijaste, kao i festivalsku atmosferu tokom cijelog sajma.

Nastupi na Hannover Messe

A kako je protekao Hannover Messe 2017?

Poznato je da je Hannover Messe vodeći svjetski sajam industrijskih tehnologija s tradicijom dugom 70 godina. Ove godine se u Hannoveru oko 6.500 izlagača iz više od 70 zemalja predstavilo publici od rekordnih 225.000 stručnih posjetitelja iz cijelog svijeta, a ostvareno je gotovo šest milijuna poslovnih kontakata. Glavna tema sajma bila je Industrija 4.0, odnosno četvrta industrijska revolucija, koja podrazumijeva primjenu digitalnih

tehnologija i automatizaciju u svim segmentima industrijske proizvodnje, od inženjeringa proizvoda do organizacije proizvodnje i kontrole procesa. U prvom planu su bili, na primjer, kolaborativni roboti (tzv. „koboti“), kojima umjetna inteligencija i inovativni senzori omogućuju direktno komuniciranje i suradnju s ljudima, autonomno učenje i razmjenu instrukcije s drugim kobotima. Ili energetske sustavi budućnosti, gdje je fokus bio na novim tehnologijama za skladištenje energije i inovacijama na području solarne tehnologije. Ali najveći broj hala bio je posvećen industrijskoj automatizaciji i pogonskim tehnologijama, odnosno dijelu sajma koji će se 2018. godine objediniti pod imenom IAMD (Integrated Automation, Motion & Drives).

Kako se industrija iz Srbije predstavila na ovogodišnjem sajmu?

Srpsku industriju je ove godine na sajmu Hannover Messe predstavljalo 12 poduzeća, što je po mom mišljenju dobar rezultat. Četiri tvrtke su kroz samostalne nastupe predstavile svoju ponudu – Tvornica mjernih transformatora (FMT), Evrotehna, PPT Armature i PPT Inženjering. Pored toga, uz podršku Privredne komore Srbije i Razvojne agencije Srbije u hali 4 Hannover-skog sajma, čija je tema bila „Opskrba u industriji“, organiziran je zajednički nastup srpskih privrednika na nacionalnom štandu, gdje su se predstavile tvrtke Hemogum, Metalurg, MHS Team, Ming, Perfom, PPT Petoletka, Resor i Sanvi.

» Vodeći svjetski sajam industrijskih tehnologija: Hannover Messe 2017.

Nizak rast industrije

Kakvu suradnju imate s državnim institucijama u Srbiji?

Od državnih institucija najviše surađujemo sa spomenute dvije - Privrednom komorom Srbije (PKS) i Razvojnou agencijom Srbije (RAS), i to upravo na organizaciji nacionalnih štandova. Zajednički, državni nastupi na sajmovima pokazali su se kao pravi način za predstavljanje izvoznih kapaciteta zemlje, što su, na primjer, Nijemci odavno prepoznali, pa Ministarstvo privrede Njemačke samo ove godine (2017) organizira čak 117 nacionalnih štandova širom svijeta. Zajednički sajamski nastupi su za naše tvrtke korisni, jer im pružaju mogućnost da pronađu nove partnere na stranim tržištima, uz minimalne troškove i jednostavnu organizaciju. Naravno, dugoročnu korist od toga ima cijela država kroz povećan izvoz. Također, značajna je podrška koju Razvojna agencija pruža malim i srednjim poduzećima koja samostalno nastupaju na stranim sajmovima, za zakup i izgradnju štanda i izradu promotivnih materijala. Nadamo se da će se ti programi nastaviti i u narednim godinama s još većim proračunom.

Kakvo je po vašem mišljenju trenutno stanje privrede u Srbiji i kakvi su potencijali za predstavljanje srpskih poduzeća na budućim sajmovima?

Moje osobno mišljenje nije važno nego su bitni konkretni brojevi i rezultati. Sajmovi koje mi zastupamo pretežno se odnose na industrijska dobra, pa nas prije svega zanima kretanje industrijske proizvodnje, koja je u Srbiji, na žalost, i dalje na daleko nižem nivou nego prije raspada Jugoslavije. O posljedica- ma devedesetih godina i loše provedene privatizacije u proteklih 15 godina govori podatak da je industrijska proizvodnja 2015. godine iznosila samo 49,7 posto u odnosu na 1990. godinu. Uz to je rast industrije posljednjih godina nedovoljan da bismo u dogledno vrijeme nadoknadili propušteno. Ipak, ohrabruju rezultati iz 2016. godine, kada je u Srbiji industrijska proizvodnja

» Dugoročna korist od zajedničkih nastupa: nacionalni štand Srbije na Hannover Messe 2017.

Nemanja Hadži-Pavlović

Rođen je 1981. godine u Beogradu, gdje je kasnije završio osnovnu školu, gimnaziju i Fakultet organizacijskih znanosti. Još tijekom studija uključivao se u obiteljski posao vezan za uvoz, izvoz i zastupanje njemačkih sajmova, pa je u skladu s tim jedno cijelo ljeto proveo na praksi na Hannoverском sajmu (Hannover Messe), kako bi se upoznao s načinom funkcioniranja sajamskog poslovnog sustava. Na toj je praksi, između ostalog, shvatio jedan bitan detalj - da je pored engleskog jezika, koji dobro govori, za ovaj posao bilo veoma bitno savladati i njemački jezik. Zato se po povratku u Srbiju potrudio i ubrzo u Beogradu završio tečaj njemačkog jezika, što se, naravno, poslije pokazalo više nego korisnim. Od 2009. godine je zaposlen u tvrtki ProExpo kao direktor zastupništva sajmova Deutsche Messe Hannover i Messe Düsseldorf.

povećana za 6, a izvoz za 13 posto. Sve je više poduzeća koja razumiju da je jedini izlaz u izvozu i proizvodnji za strana tržišta, a nadamo se da će i državne institucije u budućnosti osigurati veću podršku izvoznicima i stimulirati tvrtke da nastupaju na stranim sajmovima.

» Industrijska politika i razvoj MSP

U Beogradu je početkom svibnja održana panel diskusija „Industrijska politika i razvoj MSP u procesu pristupanja Srbije EU“ u organizaciji Privredne komore Srbije (PKS) u suradnji s Ministarstvom privrede RS i Delegacijom EU u Srbiji.

„Europske integracije i njihova ekonomska dimenzija od bitnog su značaja za razvoj naše ekonomije“, istaknuo je Marko Čadež, predsjednik PKS, na otvaranju panel diskusije „Industrijska politika i razvoj MPS u procesu pristupanja Srbije EU“. On je ukazao na veliki značaj ekonomske dimenzije europskih integracija i pozitivan utjecaj na sektor malih i srednjih poduzeća (MPS) te unaprjeđenje konkurentnosti gospodarstva. Objasnio je da je Srbija zasad na dobrom putu, unaprijedila je poslovno okruženje za poslovanje malih i srednjih poduzeća (MSP) te u tom sektoru očekuje sve veći rast. EU je za Srbiju najveći trgovinski partner sa sudjelovanjem većim od 50 posto, a obujam trgovine je u tijeku prošle godine porastao za devet posto.

Europska unija pomogla je sektor MPS u Srbiji do sada s 500 milijuna eura povoljnih kredita, a trenutačno država puno izdvaja za razvoj sektora MSP i priprema industrijsku politiku koja će

pridonijeti da se što prije zatvori pregovaračko poglavlje 20 o industrijskoj politici i poduzetništvu. Tijekom diskusije prisutnima se obratio i generalni direktor holding tvrtke „Moji brendovi“ Andrej Jovanović, koji je istakao da je najvažnije zadržati kvalitetne ljude u Srbiji. „To je ključna stvar kako bi ovo gospodarstvo moglo ići naprijed, a da bi se to desilo, potrebna je velika podrška EU, Vlade Srbije i lokalnih samouprava“, naveo je Jovanović. Dodao je da vjeruje kako u Srbiji dolazi bolje vrijeme za gospodarstvo, kao i da se dobri gospodarski rezultati već vide, kako u cijeloj zemlji, tako i u tvrtki na čijem je čelu.

» www.pks.rs